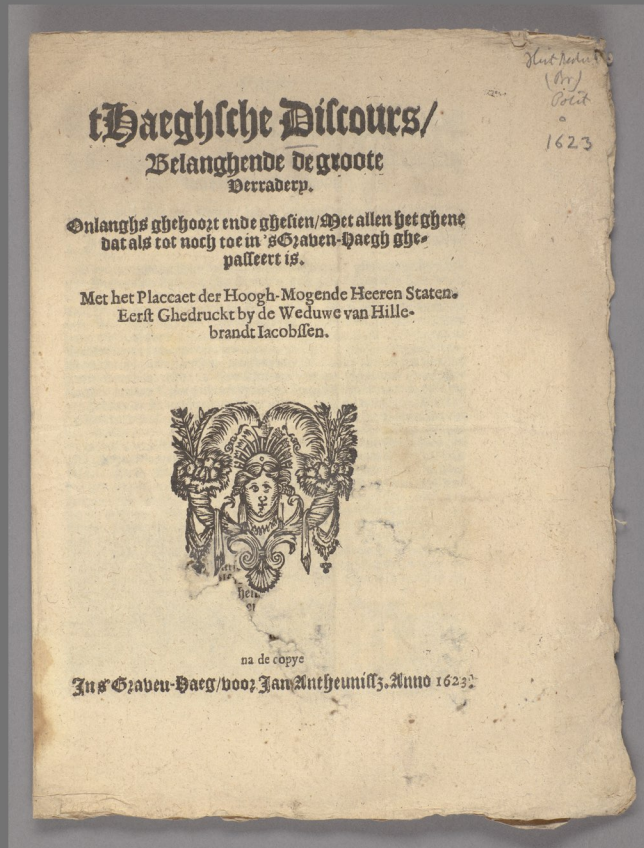

't Haeghsche discours, belanghende de groote
verradery / onlanghs ghehoort ende ghesien, ...

'sGraven-Haeg 1623. 8:o. 4:o..

Tryck // / I25 B I4 c Br. 1623 Discours.

Tillkomstår <S.a.>
Digitaliserad år 2019

National Library
of Sweden

Sluit Nederl.
(Br)
Polit
1623

tHaeghsche Discours/ Belanghende de groote Derradery.

Onlanghs ghehoort ende ghesien/ Met allen het ghene
dat als tot noch toe in 'sGraven-Haegh ghe-
passeert is.

Met het Placcaet der Hoogh-Mogende Heeren Staten.
Eerst Ghedruckt by de Weduwe van Hille-
brandt Iacobssen.

na de cotype

In 'sGraven-Haeg/voor Jan Antheunisz. Anno 1623.

Van der schiedt
van de
...
...
...

...
...
...
...

Met haer plaesat der Hoogh Mogende Heeren Staten
Eerlic Ghedrucke by de Weduwe van Hille
...
...

...
...
...

T
B
S
ghe
Gra
bo
eret
late
ban
Da
gab
wij
den
ligh
der
lend
ghy
dele
den
gem
bere
Zac
was
selbe
ande
last si
des o
S
eenig
ende
hyng
keld
sijn
inden

Coye

Van een sekeren Brief uyt s Graven-Haghe/ belangende dit tegen woordighe Verraedt.

S E E N Discrete Cosijn / ick en hebbe niet nae laten kommen D.
E. mede te deplen van het gheene dat onlanghs ghebeurdt is/
smidts sepnde v dit in-liggghende Placcaet der H. M. Heeren Sta-
ten.

Ober eenighe daghen/ soo zijn seckere Mannen ghekomen by eens-
ghe Matroosen van het Jacht-schip van zijn Princelicke Exceleucie
Graef Mauricius van Nassou, Prince van Oragnien, &c. haer uyt-ghebende
vooz Ingenieurs of Uverighe Patriotten. Dooz-ghebende datse se-
crete Aenslagghen op den Wyandt hadden / waer toe datse hun moesten
laten ghebruycken / ende dit in aller stilligheyt eenighe vier-wercken
van Boscrupt ende andere materie te maecken / sonder te openbaren.
Want soo zy zulck y regghen eenighen mensch vande Wereldt te kennen
gaben/ daer dooz tselve mocht ruchtbaer worden/ soo souden zy onghes-
wijffelt aenden Lijue gestraft worden. Dooz dese ende meer andere re-
den hebben de Matrosen haer woort ober gegeven / om dit in aller stil-
ligheyt tot dienst van het Landt te doen/ met diuersche Discourfen tot
der materie dienende. Dese wolven in schaepskleederen alreede geboe-
tende/ dat de saecke wel wesen soude/ soo heeft een vande Verraders als
ghy hier nae hoozen zult/ in zyn sack gheschooten / ende heeft elck van
dese voorszepde Matrosen 300. guldens gegeven/ om dat het goede loos-
den arbeyt ver soeten mocht: met conditie / soo dese Instrumenten wel
gemaect waren/ ende hare vperatte wel deden/ soo soude haer loon ver-
betert worden. Maer vooz alle zaecken auerwerfbermanende / dese
Zaeck niemant te openbaren / want het Lant daer veel aen ghelegghen
was: Nach belastende soo haest dese dinghen gereet waren/ souden sy de
selve in Kristen/ Koffers ter plaetse byingen/ te wetē: eenige inden Haeg/
andere tot Rotterdam/ om also voozts te byenghen daer tselve haer be-
last soude worden. Dit alsoo beschickt zijnde met vaste beloften als
les op zekeren tijt te volbyenghen.

So heeft een van dese Verraders den loosen koopman gemaeft/ ende
eenige Pistolen op-gekocht/ om d selve te versenden aer den Mansvelt/
ende elders. Dese nu al hebbende in een secker Koffer gepact es laten
byengen ten huuse van een haerder Creatuyzen/ de selve in eenen diepen
Kelder int Zant dickwils afgeschoten/ om te pzoberen/ of de selve gock
sijn waren / Naer desen de selve in een ander Koffer met sijn toebehoor-
inden Haeg heeft laten byengen/ in zekere Verberge/ als geschiet is.

In middeler tijt/so hadden zekere van hare Creatuyzen den weet op haer op zulcke tijt alffer bestemt was te laten binden/elic een daer sy haer Schelm-stuck int werck souden gestelt hebben. Dese voorszeyde Matroosen oock op haer zaken niet slapende/maer hebben een gedeelte van hare Wiant-werck op den 5. Februario inden Daeg gebzacht/ daer zy bonden in zeker Verberge als gesept is. Dese Man ende meer andere de welke haer te werck ghestelt hadden/ hebben zy het selve goet over-ghelevert. Doozts werden dese Matroosen seer wel getracteert/van eten ende dzinc-hen zonder hare kosten.

Een van dese Maets zach met een swenck/dat den ghenen/de welke haer 't Gelt gegeven hadde/eenige conspiratie met eenen Man van Weyls-wijck hadde/den welchen hy scheen te willen kennen / hy in hem selven overdenckende/soude desen den Man wesen/de welke ick my in beelde/Soo en kan dese zaek also niet zyn/als ons 'tselve aen gedient is/want desen Man en was geen vrient vande Prins. Dese Matroos met dese gelade kroy te bedde gaende/maer dien nacht hy een van sijne getrouwwe Maets slapende/al hadde hy wel te lybe gedaen/so was doch sijn hooft vol vzeemde gedachte: Sijn Maet wel gerufft slapende/hy somtijts wat dzomende/en dan wederom wacker zynde/beeldende hem veel Fantastien in/also dat dese nacht hem een half jaer lang scheen te zyn.

In middeler tijt begint hy eenen vzeenden Droom te droomen/alsoo dat hem docht datter biberische (dewelcke hy wel eer gekent hadde)voorz den dach quamen springhen / den eenen upt den Wogaert/den anderen upt het Vernende Velt knap-handich / van dit Ghereetschap dat desen Matroos ghemaect hadde / een Oly-podery op sijn Spaensch begonste te koocken/Ende nae dat het selve opgesciept was / soo quamen dese onse Meesters/ende schonckē het selve de Hoofden des Vaderlants. Dese dzanc zy nu in hebbende/ docht hem datse dooz de kracht des Salpeters op zwelden/ende ten laetsten vooz doot neder vielen/waer onder eenighe zynder bekenden waren/Waer over hy van dzoeshept scheen ghehuyt te slaen/also dat zyn maet ontwaecte/hem aenstootede/mocht vraggen wat hem deerde. Hy wacker werdende/seyde: Ic ben blyde dat het renen droom is/daer ic mede doende was. Den anderen hadde geern al slummerende geweten wat den droom geweest waer/Maer hy seyde:Op morgen sal ick u den selven int lange ende bzeede vertellen. Da desen hy dese zake wat na denckende/ begoft hem selven schier verbaest te maeken/dat hy bande doode menschen/ dewelcke van Beuls handen vooz hare misdaet gestraft waren. Als het hooft onder de Deken treckende/viel in eenen anderen droom/seer vzeemt/want hem dochte dat het ghelk (dat hy van dese sijnue Broeders ontfangen hadde) in zyn Beurse also begonste te wellen/dat in het eynde zyne Beurse van dichten berstedde/het selve gelt op de Werde vallende/begonst daer in te wortelen/ende een ander Transformatie aen te nemen. Ja in de rest/worden het selve klepene Danneken/vallende soo dadelijck inde Prinzen Tacht / werpende den Prins met zyn Broeder over boozt.

Enighe

¶ **Eenige Staten met den Coninck van Bohemen aldaer te gast zijnde/**
 moesten oock de Fock upt houden / ende alle het Scheeps-volck en wif
 niet om haer lijf te berghen/ nu eenighe van ons Scheeps-volck meende
 het eene ghedeelte van het Schip in te houden. Maer eer lange bles on-
 sen Trompetter eenen anderen Alarm/ ick te Loeffwaert ziende eenighe
 spaensche Galioenen op komen/ om hem boort te overballē/ ick dit dach-
 te te sien/ heeft andermael gheluyt gheslaghen/ hem om smackende/ alsoo
 dat hy upt de Krop viel/ syn Macker van den slach ontwaecten/ ende nu
 int Bed niet bindende worde meer verschijnt als hy selber / nu wederom
 opstaende / syn Kamerat wilden wel vragē/ maer hielde hem slapende
 om niemant suspitie te geben/ also besweet van angst den Vageraet ver-
 wachtende.

Soo haest hy de selve gewaer geworzen is/ synse op gestaen/ lachende
 met haer andere Maets van het droomen / maer niet te kennen gevende
 hoe hem te moede was: Doorder na datse een soopjen Brandewijn te Lp-
 ve genomen hadden/ soo zyn sy upt wandelen gezaen/ ende de andere zyn
 daer blyven sitten dzincken.

Nu so haest sy buyten den huyse quamien/ heeft hy tegen syn Kamerat
 synen droom vertelt/ en ooc wat hy des voozleden daegs gesien hadde/ al-
 so dat hy recht upt seide dat hy hem in beelden eenige Verraderp te we-
 sen/ ende daer goet vonden dese sake den Prins te vragē/ want seide hy/
 so het eenige saken tot dienst van het Vaderlant zyn/ sullen onsen Prins
 onghetwyffelt bekent zyn.

Den anderen dadelijck oock sijn oordeel daer by stellende / seide: Al ge-
 ven wy dit den Prins te kennen/ daer en kan ons gheen hinder van ko-
 men/ want is de saeck inder daet booz het Vaderlant/ wy hebben het ge-
 ne ghedaen daer booz ons dese 300. gulden ghegheven zyn/ ende isset ter
 contrary/ den Prins sal ons ongetwyffelt noch eenen Dzinck-penningh
 gheben/ ende altoos in sijn gratie staen. Dese twee zyn ober een geko-
 men om den Prins het selve aen te dienen/ maer sy vreesde hem zelfs qua-
 lighck te durben ofte te kunnen sprekē: Ten lesten aen het Hof komende/
 bevonden dat den Prins van Orangien na hyswijc was/ sy in aller haest
 al discouerende haer alle beyde vast inbeeldende dat geen klaer schapen
 en was/ nu daer komende/ deden dooz een van de Pagien seggē datse den
 Prins geern sprekē wilden/ dit den Prins aengedient zynde/ heeft booz
 antwoort gegeven/ hy soude haest upt den stal na syn Hoets komen/ dese
 Matroosen deden den Pagien anderwerf vermaenen hem dadelijck te
 moeten sprekē/ daer by voegende dat het een saeck was daer den Prins
 veel aen ghelegghen was.

Den Prins dit verstaende / heeft de Matroosen by hem doen komen/
 ende gebraccht wat de Matroosen versoekende waren/ sy meenden sy/
 hadden den Prins wat secreets te communiceren / den Prins haer allee-
 nich verhoort hebbende/ verstaende een saeck daer hem in het minste niet
 af bekent en was/ hier op niet langh slapende/ maer is in alder haest nae
 den Raegh ghereden / dese saeck ter Vergaderinghe gheopenbaert / daer
 op hebben de Heeren op den 6. Februarij/ des Jaers 1623. haren Fiscael
 met

met eenighe Dienaers hebben ghesonden ter plaetse ofte Herberghe van den Helm/ aen het Doort. eynde / nu aldaer komende heeft by den Weert gebraecht na sulcke Koffers/ ende nae het volck/ het welke sulckx toekomende was/ twee van dese de welke in het naevolghende Placcaet ghe- noemt zijn/ dese de boncken gewaer werdende/ zijn dadelijc beneffens de Dienaers ter deuren uptgestreecken/ de andere zijn in hups gearresteert/ totter tijdt dat den Discael wederom ter vergaderinge ginch/ verklaren/ de dat dit het hups niet wesen en moest/ want de Weert was gheheel te onbzeden/ seggende geen Koffers in hups te hebben/ nu beter informatie kypghende als hy te bozen hadde/ heeft wederom nae de voorszede Herberghe gekeert/ ende soo langhe ghesocht dat hy dat selve gebonden hadde/ voorsz in hechtenisse nemende den Weert/ Maget ende noch drie anderen/ waer onder den ghenen was/ den welchen de Matrosen het gelt uptghedeplit hadde/ de vier Matroosen werden tot den Discael in een kammer bewaert/ totter tijt dat de andere die sy beschuldicht hadden eenichsins beleden wat bande sake was.

Den Weert merten andere/ seer scherp met dreygementen ende woordē geexamineert zijnde/ maer niets belijvende/ het welck der waarheyt gelijc zijnde/ so werde dadelijc oydere gestelt/ om de Soldaten op alle uptgangen op den Haghe te letten / soo haest niet ter plaetsen gekomen zijnde/ so is een bande selve Verraders/ hebbende eenen Wagen gehuert/ meenende hem na Delft te beghen/ de Soldaen desen Wagen siende / riefen hi is vala/ desen misdadigen dit hoozende sprongh van den Waghen/ ende salverde hem met loopen/ de Burghery quam oock in de Wapenen / alsoo datter veel te doen was.

In middeler tijt is een Dienaer dadelijc om den Scherp rechter geelopen/ den welchen den selven dach tot Leyden eenige misdadigen ghespynicht hadde/ also op den Viddach na de Predicatie zijne by de Scherp rechter op een andere manier geexamineert/ en also veel verstaen dat den Discael ghesonden is nae de Wooninge van Bernevelt/ daer komende bevonden dat de Soons veretrocken warē/ de welke des voorszede daegs noch gesien waren/ niet tegenstaende zijn twee knechts met den Petegoder met veerthien Dienaers bewaert.

Nae dat nu dese misdadighe beleden hadden / ende ghenoech bekendt/ ter materij dienende / soo hebben de Heere Staten de Matroosen doen van't Arrest ontslaen / vercerende elck een ober de twintich dubbelde Rpers.

Dese wel ghemoet veretrocken zijnde/ verhopende uuer luyt des naevolghende Placcaets noch ernighe dupsent guldens alsoo te gewinnen.

Vonderdach des nachts zijn noch drie ghevangens boven ghebzaecht. Vpndach des mozgens noch een van Berckel/ des selve daegs noch twee van des Hertogen-Bos/ soo haren namen zijn/ en is my niet geoorloft te seggen/ om also dooz eenige mislagen niemant te beschuldigen/ de welke ontschuldich mochten bevonden zyn.

Den selven Vpndach soo quamen de gheruchten op het Hof/ dat een
Sol

Soldaet alreede vier duysent gulden ghewonnen hadt: daer uyt so veel verstaen als dat een van de geene ghevanghen was/dewelcke in't naer-gaende Placcaet genomineert zyn/dan wat hier af is/sal den tijt leeren.
 Wydach ende Saterdach syn eenighe van Rotterdam ende Delft ghevanghen.

Doort volghen eenighe Discoursen / dewelcke inden Haegh onder alleman omgaen: ende het oude spreekwoort seght: Dat alleman segt is ghemeynlyck waer.

De saecken van haer belijdenissen wert by de Heeren Staten seer secreet ghehouden / ende daer wert seer getwijffelt of het vooz eerst vooz alleman's vozen sal konnen / ende dit uyt goede redenen. Het is een out spreekwoort: Dewelcke het quaet niet en weet sal het selden doen. Want daer zyn eenighe dewelcke dese verradersehe aenslaghen bekennt zyn/seggen dat se in geen Chronyck van sulcke Barbarische aenslaghen gehoort hebben/ia soo het aenghegaen hadde/souden de Stutten van onderen getrocken zyn/ ende het gheheel Wyss over hoop ghevallen soude hebben / alsoo datter een groote party Inwoonders vermoort / inde Lucht ghevloghen/verbrant / ende de rest van onse Erf-byanden ons overvallen/dewelcke met duysenden op de Frontiere laghen/alsoo op de Poy loerende/dewelcke haer vooz dese reyse vooz de hant des Onmachtighen haer als uyt den muyle ghetrocken is: Ende dit dooz den goeden wil ende het Ghebet der Gheloovighen / het welcke Godt alreede scheen verhoort te hebben / al eer het selve met den monde uytghefproocken was: Want het woort vooz vast ghesecht / dat dese moort van alle de principale Hoofden onses Vaderlants / ende op springhen ende verbranden aller Magezinen op den Widdach aenghegaen soude hebben. Och of Godt den Menschen in t'ghenerael in haer herte naer het leeven inbeelden/de groote elende dewelcke uyt t' Bos krupt ende der selver brant ontstren kan/gelijck dese voozleden Sommer in de slach van Coulach/Bergghen op Zoom/ende Middelburgh/ghezien is/Wiens Historie in een Boercken[Orlog-memoiry] te lesen/ende afghebeelt is: Doozders isser gock te lesen / wat wy weder / Doozdadigher Opzammen dese Landen/souden konnen kommen te overvallen. Oock kannen daer uyt speuren/wat vooz Secte zy souden mogen in't minste verschoot hebben.

Dit alles ober-gheslaghen/soo komt alle dage tydinghe/ende men beviint datter haer dixersehe boose Menschen beginnen te absentieren / soo wel in den Haegh / Rotterdam/ ende Leyden / het schijnt dat haere Conscientie haer selven begint te beschuldighen / ende alsoo lopen sonder dat sy gejaecht werden.

Doozdes en weet ick niet te schryven / dan/ als dat hier alle nyzen wat niens is / soo haast als een Ghevanghen op de Doozt ghebracht wert so isser dadelijck sulcken afgrijselijcken loop gheweest / gelijk of het gemepne volck ten strom ging loopen.

Noch isser onder allen een vileyn Dasquil ghevonden / seer scheldende op den Prins ende Regheringhe van het Lant / Wenden vooz dat des Landts middelen opghegheren worden / sonder daer vooz eenich ghenot te hebben: Oock steeckt haer de Schattinghe seer teghen den Boost / zeggghende: daer te
 vooz

vooren maer vier Regierders en waren/datter nu wel zes zyn. Ogh laep lof dese Lants zaken nu alleen op een mensch stonden/hoe langhe soude hy doch zyn leue vooz sulcke eerbergeten Verraders mogen bewaren/ten waere dat God Almachtich dooz zyne ongrondelijcke barmhertichept. / deselbe als oogenschijnlick op zyne handen dzaeght/ende nu in korte Jaeren menichmael als een oogh-appel bewaert/sonder dat hy gequetst ofte beschadicht mochte werden: daer vooz nu alle Ingesetenen behozen van grantscher herten God de Heere te voet te vallen/ende anderwerf te danckē/dat hy dewe zyne Almagende vooz zienichept/nu den Staet van het Lant dooz desen middel/als uyt eene wilde duysternisse/verlichten sal/want al de werelt heeft dus langhe gedacht/ dat alleen dese raserije eenige poincten der Religie of Salighept aentreffen mochten/daer uyt nu soo klaer als den dach blijkt / dat alleen haere aenhangers schandelijck bedrogghen zyn. Het schijnt dat dese luyden de gelsucht dzingt/of pet preechts/meer Nonstreus als Religieus.

Placcaet der H. M Heeren Staten.

Woo by den Hove van Holland ontdeckt is een seer grouwelijcke ende schandelijcke Conspiratie/teghens den Staet ende, welbaren vant Lant / ende dat daer van onder anderen bevoonden worden Guede Belepders ende Aen-dryvers te zyn / Hendrick Danielsz. Slatus/gewesene Predicant tot Bleywijck: Adriaen Adriaensz van Dye/gewesene Se retaris aldaer: Coznelius Geesteranus / gewesene Predicant tot Gorcum/ende Geraert Welzius/eertijts Predicant in Kachangie/ende dat alle de selve persoonen latiteren/ende zulcx niet te bekomen en zyn. **S O O I S T**, dat het vooz Hof by desen eenen pegelijcken verwittigt/ dat die gene die de selve persoonen/oft eenighe van dien / oft oock anderen die aent vooz seft culpabel zonden moghen wesen/ sal comen te openbaren ende aenbrzen-gen/ zulcx dat d' selve levendich in handen vande Justitie moghen geraken/ sal bereert worden in regard vanelecx van de vooz vier genomineerde persoonen/met de somme van 4000. Karolus gulden/ende in regard van elckx vande andere culpable/met de somme van ses hondert gelijcke gulden: Ende sullen boden alle het selve gemeten in punitiept van t selve delict/ indien sy luyden mede daer aen schuldich souden moghen wesen. Ende wert oock mits desen allen ende een pegelijcken welerpeesselijcken geinterdicceert ende verboden/eenighe vande vooznoemde vier / of oock van de andere culpable Personen te logeren/huyfen/hoben/oft in eeniger manieren te bergghen. Op peppe van Lijf ende goet te verbeuren by den ghenen die bevoonden sal werden contrarie van dien gedaen te hebben/ sonder dat eenich verloop van tijt/ al waft oock van veel Jaeren/ hen luyden eenichzins te bate sal komen / oft verschoonen. Ghedaen inden Haghe / den negenden Februarioj/ Anno sestien hondert drie ende twintich In kennisse van my.

F. CRIER.